

VŠEHRD

LIST ČESKOSLOVENSKÝCH PRÁVNÍKŮ

Dorost ve finanční službě.

Napsal min. r. doc. dr. Boleslav Fu x.

Stalo*) se v poválečné době pravidelným a všude patrným zjevem, že český právnícký dorost se vyhýbá vstupu do státní služby. Není-li tomu tak ve stejné míře ve všech oborech státní služby, tož přímo nápadným jest tento zjev ve finanční službě státní. A přece jest právě tato služba nepochybně jednou z nejdůležitějších, neboť na její prosperitě a na jejím řádném, spolehlivém a včasném výkonu záleží prospěch státního hospodářství.

Jaké byly a jsou snad dodnes příčiny tohoto neblahého zjevu? Nestranný pozorovatel nemůže předně přehlédnouti tu okolnost, že po válce, v době, kdy v našem novém státě začínal růsti nový průmysl a kdy se starší průmysl se vším úsilím snažil vyvíhnuti se z válečné mdloby, bylo pro tyto obory potřebí mnoho a mnoho nových lidí. Proto také — a ovšem i vlivem stoupajících tehdy mezd dělnických — byly do praxe vstupujícím právníkům nabízeny mnohé a značné výhody, jichž ovšem stát, jenž musí přihlížeti ke všem stavům svého zaměstnanectva, nemohl nabídnouti. Byla to snad i všeobecně se probouzející podnikavost českých lidí, jež způsobila, že valná většina českého právníckého dorostu se hlásila do služeb soukromých. Na druhé straně lze pak zjev onen vysvětliti tím, že právě tyto hmotné výhody a dychtivost po dobře placeném a zajištěném postavení nutily přirozeně každého před rozhodnutím o jeho životním povolání, aby srovnával službu soukromou se službou státní. A tu jistě viděl, že stát — třebaš jeho zaměstnanci, plní-li řádně svoje povinnosti, mají zajištěnu životní existenci — nemůže přece jednak pro veliký počet svého zaměstnanectva jednak pro ohromný náklad osobní, jenž by tím vznikl a jímž by bylo nesnesitelně zatíženo poplatnictvo, poskytnouti svým zaměstnancům platů přibližně takových, jaké může dáti a skutečně také dává každý obchodní a průmyslový prosperující podnik.

Byla to tedy vlastně jen touha po lepších podmínkách životních, jež způsobila, že zejména právnícký český dorost se vyhýbal a dodnes bohužel ještě se vyhýbá státní službě. A nutno zdůrazniti, že to byli právě čeští lidé, kteří si tak počínali.

*) Tato stať spočívá na podrobných informacích a různých datech, která mně byla dána k dispozici přednostou presidia zemského finančního ředitelství v Praze vl. r. K. Domorázkem.

V té době jako by úplně zmizel a byl ze všech českých mladých srdcí vytrhán všechen idealismus, jako by nikdo z nich nedovedl — anebo snad nechtěl? — pohlédnouti také do očí budoucnosti. Kam dospěje stát, kam dospěje jeho správa, nebude-li zajištěna řádná a pravidelně se vyvíjející výchova mladých úředníků, kteří by jednou mohli nahraditi odcházející staré úřednictvo? Nikdo z nich ani nepomyslel, že tu jde o náš stát, o nově vytvořený československý stát, jenž zejména bude potřebovati nadaných a své službě a zájmům státním cele a upřímně oddaných úředníků.

Je věru s podivem, jak málo mladých českých lidí se těmito myšlenkami zabývalo a bohužel dodnes zabývá. Docela jinak se na tuto věc díval právnícký dorost německý. Ten považoval za svoji národní povinnost, pokud možno co nejvíce se hlásiti do služeb nového státu, aby tak jednou byl zajištěn vliv jeho národa na správu tohoto státu. A důsledky toho se také dostávají. Je dnes přímo kuriosní, prohlížíme-li status mladého konceptního personálu ve státní službě a srovnáváme-li při tom poměr počtu Čechů a Němců. A jest to bohužel opět finanční státní správa, u níž nepoměr obou národností vážně připomíná důležité otázky pro budoucnost.

Dnes, kdy konjunktura v soukromých službách začíná zvolna, ale jistě klesatí a kdy mnohý z těch, kteří kdysi se přímo hlali za soukromým zaměstnáním, jest dnes namnoze mnohem bídňej placen za svoje služby než státní úředník a nemá při tom zajištěného postavení, kládeme na srdce všem právníkům československým, aby uvažovali o důsledcích, k nimž by jejich dosavadní zdrženlivost ke vstupu do státní služby vedla a aby si před volbou svého povolání uvědomili dobře svoje povinnosti k svému národu a ke svému státu.

Nebude zajiště nikdo pochybovati, že tyto povinnosti každý z nás má a že tím lépe bude pro náš stát, čím více lidí si je uvědomí a čím jasněji si dovedou představití, kam by poměry dospěly, kdyby každý dbal jen a jen svého materialního osobního prospěchu, neohlížeje se nikterak na zájmy a prospěch celku, k němuž náleží.

Již úvodem bylo řečeno, že jest to hlavně státní služba finanční, která potřebuje neustále zejména český právnícký dorost. Jen zhruba ještě třeba se zmíniti, jak neblahé jsou nynější poměry ve finanční službě státní. Jakž bude zajiště valné většině čtenářů známo, rozděluje se finanční konceptní služba v zásadě na dvě kategorie: Služba v daních přímých a služba v daních nepřímých. Personální dotace, pokud jde o konceptní úřednictvo, byla za Rakouska v obou těchto oborech mnohem příznivější než jest tomu nyní. Jest mnoho úřadů, kde před převratem bylo zároveň přiděleno několik konceptních úředníků a kde dnes jest namnoze jen jediný nebo nejvýše dva konceptní úředníci. Perspektiva do budoucnosti za poměrů, jak právě dnes jsou, jest pro řádné vyplnění všech důležitých hospodářských úkolů, jež finančním úřadům jsou uloženy a jež rozvojem poměrů sociálních, pracovních i politických stále rostou, velmi smutná. Na jedné straně staří úředníci, vysílení útrapami válečné doby a enormními přímo výkony pracovními, jež na ně finanční státní správa po převratu kladla a jež přes

naprostý nedostatek personálu a přes úžasnou přímo obsáhlost úkolů finanční správy bylo nutno za všech okolností zdolati; tito úředníci samozřejmě již touží po zaslouženém klidu a oddechu; řady jejich byly právě prací, nemocemi a četnými případy úmrtí, jež se jako důsledek válečných útrap objevily, přímo zdecimovány. Jde tu vlastně již jen o část onoho kádru úřednictva zapracovaného a naprosto spolehlivého, jímž kdysi disponovalo Rakousko. Na druhé straně jest celkem malý počet dorostu, v němž zase jest značný nepoměr mezi živlem českým a německým, a který přirozeně i při vší své pílí a svých schopnostech nemá dosud a také nemůže mítí oněch zkušeností, které mají úředníci staří a jichž výkon finanční služba státní nezbytně vyžaduje.

Lze si snadno představití situaci, jaká by jednou pro finanční správu státní a tím i pro celý stát nastala, měly-li by se poměry vyvíjeti dále tak jako dodnes a nenastala-li by náprava co nejdříve.

Jaká bude budoucnost státní správy v naší republice, záleží valnou měrou na dorostu, neboť on v době ne příliš vzdálené bude tvořiti jediný kádr úřednictva, jemuž státní správa finanční bude svěřena. Jest již nejvyšší čas, aby dnešní neblahý stav se aspoň poněmáhlu obracel k lepšímu, řady dorostu se doplňovaly vážnými, práci i státu opravdu oddanými muži, kteříž zůstávajíce trvale v řadách úřednictva připravovali by se s celou vážností předsvědčeného uvědomění pro své budoucí zodpovědné povolání.

Zastavují-li se, aspoň sporadicky, dnes někteří z mladých českých právníků ve službě finanční, aby poohlédnuvše se krátce a opatřivše si pro výhodnější své umístění jinde (event. pak i ve frontě finanční správě méně přátelské) potřebný doklad, že »byli u financí«, t. j. že daňovým věcem rozumějí, bude státní správě finanční spíše potřeba, aby jiní, uvědomilejší českoslovenští právníci v zájmu zdárného rozvoje našeho státu vstupovali v trvalý svazek státní služby finanční se skrovnou alespoň trochou onoho idealismu obětavosti, jakou vyniklo tolik českých pracovníků v těžších dobách pro náš národ — kdysi, v dobách dřívějších...

Avšak nehledí-li se ani k národní povinnosti, kterou dorost právníký má vůči finančně spořádanému svému státu, nutno upozorniti ještě zvláště na to, že vyhovuje tomuto apelu nepodstupuje žádnou oběť, neboť vyhlídky ve státní finanční službě nejsou daleko tak chmurné, jak je líčívají mnozí ať bona anebo snad i mala fide.

Vezme-li se v počet, mnoho-li konceptních úředníků včetně r. 1926 dosáhne 60. roku svého věku, tedy doby, kdy mohou býti dáni beze všeho na odpočinek, tu vychází ve všech pěti obvodech zemských finančních úřadů čísllice dosahující počtu skoro 300; vezme-li se dále v počet, že systemisovaný stav není dnes daleko dosažen, tu objevuje se opět další počet přes 200 neobsazených míst; jen z těchto dvou dat učiní si zajisté každý obrázek o tom, jak veliké vyhlídky kynou ve státní finanční službě těm, kdož nenechají se zlákatí výhodami okamžiku, ale prozíravě zvolí si povolání, které bude jistou a dobrou existencí v dobách, kdy konjunktura v soukromých a nejistých službách bude ještě více a více klesati, než jest tomu dnes.

Přihlédneme-li konečně i k čistě materiální otázce platu, ani po

této stránce nelze tvrditi, že by finanční služba byla nepoměrně hůře placena, než každákoliv služba státní; finanční koncipient v prvním roce služby přijde si ve Velké Praze — nehledě k honoráři za práci přes čas a nehledě k některým přídávkám, jež snad budou trvalými — nejméně na čistých skoro 800 Kč měsíčně, po roce služby, budou-li všechny předepsané podmínky splněny (na př. 3 státní zkoušky, vyhovující kvalifikace), skoro na 1000 Kč měsíčně.

Jest snad konečně možno vysloviti i důvodnou naději, že nešťastná nivelisace platů úřednictva státního časem ustoupí lepší úpravě, neboť čím dále tím více se ve směrodatných kruzích nahlíží, jak zhoubným bylo odstupňování platů podle potřeby a nikoliv podle předběžného vzdělání a míry zodpovědnosti; jest konečně i ve vlastním zájmu státu, aby bedlivě přihlížel k námaze a poctivé práci těch, kteří opatřují státu ono unum necessarium existence státu vůbec a spořádaného státu zvláště — peníze!

Svoboda tisku.

Mir. Holub (Brno).

Moderní periodický tisk je denním chlebem dnešního člověka, bez něhož by nedovedl žiti a bez něhož by vůbec nebyl možným nynější složitý život společnosti. Dnešní společnost tvoří i přes veliké své sociální rozpory velmi úzce spojenou jednotku. Spojení toto mimo jiné nejvíce je uskutečňováno periodickým tiskem — časopisy. Dnes průměrně inteligentní člověk nedovedl by delší dobu žiti bez časopisů. Tato nezbytná potřeba tisku, zvláště denního a jeho výhodné postavení vůči čtenáři činí z něho obávanou velmoe světa. Časopis totiž přináší stanovisko nebo je již tendenčně podává, a čtenář, zvláště ten, který nemá možnost čtením několika časopisů, jejich úsudky korigovati, chťe nechťe přebírá ono stanovisko za své. Mimo tento moment působí na lidi menší inteligence i ta formální stránka, že je to vytisknuto a tak už proto pravdivé.

Pro toto své působení byl tisk vždy obáván. Žádná vláda a žádný panovník (ovšem novější) neobával se tak svého souseda, byť byl sebe silnějším, jako se bál tisku. Strach tento nebyl jen u panovníků a vlád reakčních, nýbrž i u vlád demokratických. Není totiž bedlivějšího hlídače nad jejich chybami jako je tisk nepřátelského směru. Poněvadž však každá vláda má moc ve svých rukou, snaží se jí použití tu více, tu méně bezohledně proti sobě nepřátelskému tisku.

Prvý, kdo dovedl moderním prostředkem čeliti tisku, byl papež Alexander VI., jenž r. 1496 zavedl censuru a rozšířil a zotřil ji bullou z r. 1501. Panovníci světští dovedli jej v tomto ohledu brzo napodobovati. Naopak zase důležitost svobody tisku pro rozvoj státního života nejdříve poznali v Anglii. Na pevnině bylo to Švédsko, které r. 1760 povolilo svobodu tisku a formulovalo i její omezení tak, že dosud může